

МЕДИЧНІ НАУКИ

УДК 614.23/.25:371.271.315

МОТИВАЦІЙНІ МОМЕНТИ У ВИБОРІ СТУДЕНТОМ МАЙБУТНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ»

Хоботова Н.В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Спеціальність «Оториноларингологія» відноситься до ряду дисциплін, що найбільш швидко і динамічно розвиваються. Останнім часом з'явилась певна частка лікарів-інтернів, які попередньо не мали повноцінної уяви про майбутню лікарську діяльність. Важливим елементом освітнього процесу в медичних вузах є розвиток у студентів мотивації професійної діяльності. Мотиваційні моменти обрання студентом майбутньої медичної спеціальності повинні формуватися на ранніх етапах навчання. Для формування мотивації повинні бути задіяні: доступна свідомо інформація, професійна орієнтація, свідомий вибір. Як умога скоріше виявлення в середовищі інтернів-оториноларингологів «випадкових» осіб і забезпечення їх переходу до іншої медичної спеціальності, що найбільш відповідає їх здібностям.

Ключові слова: лікарі-інтерни, мотиваційні моменти, професійно-медичні цінності.

Постановка проблеми. Спеціальність «Оториноларингологія» відноситься до ряду дисциплін, що найбільш швидко і динамічно розвиваються, і вважається однією з найскладніших медичних спеціальностей, є однією з провідних ланок у системі спеціалізованої медичної допомоги та відіграє важливу роль на стику інтересів багатьох клінічних служб. Здебільшого цю спеціальність обирають студенти, які чітко усвідомлюють її особливості та професійні вимоги до фахівця. Значна кількість майбутніх колег вже на початку навчання у ВНЗі відвідують засідання професійних товариств та студентського науково-практичного гуртку, чергують у відділеннях оториноларингології, вдаються до науково-дослідницької роботи. Але останнім часом з'явилась певна частка лікарів-інтернів, які попередньо не мали повноцінної уяви про майбутню лікарську діяльність, мають небажані в цій медичній галузі психологічні особливості, недостатній рівень фізичного здоров'я. Це спричиняє у таких інтернів психічний та фізичний дискомфорт, своєрідне розчарування в обраній професії. Здебільшого це молоді люди зі слабким психотипом, які не наважуються на зміну медичного фаху і продовжують навчатися по спеціальності «Оториноларингологія». Навчаються вони здебільшого за рівнем «нижче середнього», схильні до психічної депресії та афектів. На жаль, така ж тенденція відмічається у багатьох країнах світу. Кілька років тому дослідницька група, до якої увійшли фахівці Великобританії і Франції, висловила припущення, що інциденти, пов'язані з розчаруванням студента в обраній професії, були пов'язані з їх недостатньою мотивацією до навчання в ВНЗі [1].

Ціль статті. Оптимізувати мотиваційні методи обрання студентом майбутньої медичної спеціальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз теоретичних джерел показав, що мотивація професійної діяльності учнів в медичному ВНЗі є складне системне утворення, впорядко-

вана сукупність професійно-медичних ціннісних орієнтацій, мотивів, спонукань особистості до здійснення як безпосередньо лікарської діяльності, так і реалізації її гуманістичних аспектів в ході професійної та інших видів діяльності.

Дослідники, що займаються питаннями мотивації, відзначають, що під час вступу до нового навчального закладу у студентів мотивація визначається головним чином новою соціальною роллю. Але вона не може підтримувати протягом довгого часу його навчальну роботу і поступово втрачає своє значення. Тому формування мотивів, які надають навчанню значущий зміст, є одним із головних завдань викладача.

Важливим елементом освітнього процесу в медичних вузах є розвиток у студентів мотивації професійної діяльності, орієнтованої на реалізацію, як в ході освітнього процесу, так і в подальшій професійній діяльності з урахуванням включеності даної мотивації в широкий контекст життєдіяльності сучасного лікаря. Це має високу соціальну значущість для розвитку держави, суспільства, особистості.

В результаті андрагогічного аналізу шляхів удосконалення процесу професійної підготовки в медичних ВНЗах і реалізації в них сучасних тенденцій розвитку освіти можна в теоретичному плані виділити професійно-мотиваційний підхід до підготовки студентів в ВНЗах, а в практичному плані – мотиваційну складову освітнього процесу, що включає перш за все розвиток у студентів мотивації до професійної діяльності, що є важливою умовою забезпечення якості підготовки лікарів [3; 4].

Виклад основного матеріалу. Співробітниками кафедри оториноларингології ДЗ «ДМА» було проведено анонімне анкетування 68 лікарів-інтернів, що проходять навчання за фахами «Оториноларингологія» та «Дитяча оториноларингологія». У дослідженні нами була застосована методика «Мотивація вибору медичної професії» «А.П. Василькова» призначена для якісного аналізу мотиваційної структури діяльності сту-

дентів медичного ВНЗу, яка являє собою модифікацію тесту мотивів навчання Хеннінга [2].

Найбільш високе значення отримали мотиви: престиж обраної спеціальності; інтерес до адекватної медичної діяльності; бажання використовувати свої знання й досвід, накопичені за час навчальної та професійної діяльності, отримати визнання; усвідомлення корисності своєї діяльності, важливості навчання в медичному ВНЗі; прагнення до спілкування з людьми та завжди допомагати їм; прагнення до самоствердження, підвищення свого статусу; бажання перебувати в середовищі професіоналів, освічених людей; можливість займатися соціально значущою роботою.

Значення середнього рівня мають мотиви: прагнення до творчої роботи; можливість завести корисні контакти; можливість задовольнити своє прагнення до влади над іншими людьми.

Низькі значення мають мотиви: можливість додаткового заробітку; залежність від соціальних обставин; доступ до медичних препаратів.

Проведене дослідження дозволило визначити основні теоретичні висновки про те, що педагогічна технологія розвитку у студентів медичних вузів мотивації до професійної діяльності повинна припускати формування ієрархічних відносин особистості: від «інтересу до медицини взагалі» до потреби «бути професіоналом»; від потреб – до мотивів професійного та особистісного розвитку і формування цілісної мотиваційної сфери сучасного медичного працівника, яка разом з діяльністю сферою становить сутнісну характеристику професіоналізму лікаря.

Для виникнення мотивації кожен студент повинен мати можливість ретельного ознайомлення зі спеціальністю лікаря-оториноларинголога.

Для цього детальна інформація про майбутню роботу повинна бути доступною широким верствам населення. В цьому плані найбільш доцільним є її розміщення на відповідних сайтах соцмереж.

Виховною функцією викладача є переконання молодого фахівця в тому, що тільки той медпрацівник, який може врятувати здоров'я і життя людини при будь-яких обставинах, має право називатися лікарем України. У своїй свідомості майбутній колега повинен замінити поняття «я повинен» на «я хочу». Кожен лікар-інтерн прагне стати гідним фахівцем, а шлях до досягнення цього має вказати кваліфікований викладач [5].

Використання «фазисних» міжпредметних завдань у певній мірі визначають відповідність навчально-методичного комплексу інтегративному змісту дисципліни. Прелімінарна мотивація формує прагнення студента починати своє становлення як фахівця не на клінічних кафедрах, а на самих початкових етапах навчання. Міждисциплінарна інтеграція в вивченні базисних наук і оториноларингології в своїй основі передбачає досягнення відповідності фахівця соціальному замовленню [6].

Висновки:

1. Мотиваційні моменти обрання студентом майбутньої медичної спеціальності повинні формуватися на ранніх етапах навчання.

2. Для формування мотивації повинні бути задіяні: доступна свідомо інформація, професійна орієнтація, свідомий вибір, прелімінарна мотивація.

3. Велике значення як для всієї медичної галузі, так і для певних осіб якомога скоріше виявлення в середовищі інтернів-оториноларингологів «випадкових» осіб і забезпечення їх переходу до іншої медичної спеціальності, що найбільш відповідає їх здібностям.

Список літератури:

1. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice/ Ed. by H. Fry, S. Ketteridge, S. Marshall, 2009. New York and London: Routledge, Taylor & Francis Group. – P. 27-39.
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2002. – С. 467-468.
3. Копысова Л.А., Шешунов И.В. Развитие мотивационной составляющей профессиональной активности врача // Вестник ТГПУ, 2010, вып. 4(94). – С. 68.
4. Мотивация профессиональной деятельности медицинского персонала / Баймуратов Т.Р., Еникеева А.М., Насретдинова Л.М. [и др.] // Педагогическое мастерство, ч. 1, 2017. – М.: Издательский дом «Буки-Веди». – С. 5-6.
5. Ехалов В.В., Слива В.И., Станин Д.М., Лященко О.В., Клигуненко У.Н. Принципы подготовки врачей-интернов разных специальностей по циклу «Неотложные состояния» // Медицина неотложных состояний. – 2011. – № 4(35). – С. 126-128.
6. Схалов В.В., Кравець О.В., Богатирьова О.В. Принцип междисциплинарной интеграции та априорної мотивації в медицині невідкладних станів // Медичні перспективи, 2014, том XIX. № 2, ч. 1. – С. 103-105.

Хоботова Н.В.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МОЗ Украины»

МОТИВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ В ВЫБОРЕ СТУДЕНТОМ БУДУЩЕЙ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЯ»

Аннотация

Специальность «Оториноларингология» относится к ряду наиболее быстро и динамично развивающихся дисциплин. Последним временем появилась определенная часть врачей-интернов, которые предварительно не имели полноценного представления о будущей врачебной деятельности. Важным элементом учебного процесса в медицинских вузах является развитие у студентов мотивации профессиональной деятельности. Мотивационные моменты выбора студентом будущей медицинской специальности должны формироваться на ранних этапах обучения. Для формирования мотивации должны быть задействованы: доступная осознанная информация, профессиональная ориентация, осмысленный выбор. Как можно быстрее выявлять в среде интернов-оториноларингологов «случайных» лиц и обеспечить их переход в другую медицинскую специальность, которая соответствует их способностям.

Ключевые слова: врачи-интерны, мотивационные моменты, профессионально-медицинские ценности.

Khobotova N.V.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of HM of Ukraine»

MOTIVATIONAL MOMENTS IN THE CHOICE OF THE STUDENT OF THE FUTURE SPECIALTY «OTORHINOLARYNGOLOGY»

Summary

Specialty «Otorhinolaryngology» belongs to the most rapidly and dynamically developing disciplines. Recently, a certain part of interns who previously didn't have a complete picture of the future medical activity appeared. An important element of the educational process in medical universities is the development of students' motivation for professional activity. The motivation of students' choice of the future medical specialty should be shaped at the early stages of study. For the formation of motivation should be involved: accessible conscious information, professional orientation, conscious choice. The rapid detection of «accidental» interns-otolaryngologists and ensuring their transition to another medical specialty that suits their abilities best.

Keywords: doctors-interns, motivational moments, professional and medical values.